

Kultur i vården – Stöd till projektet Den kulturella hjärnan

1 Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden besluta

att medge Karolinska institutet 600 tkr för det andra året i pilotprojektet Den kulturella hjärnan

att bekosta stödet genom att ta i anspråk
430 tkr ur forskningsprojekt Kultur i vården samt
170 tkr ur 2014 års ökade satsningar för Kultur i vården

2 Bakgrund

Den 26 september 2013 beslutade kulturnämnden (§ 70) att medge Karolinska institutet (KI) 600 tkr för det första året av pilotprojektet Den kulturella hjärnan. Kulturnämnden beslutade även att projektet skulle stödjas år två och tre.

Webbportalen Den kulturella hjärnan förmedlar kunskap från forskningsfronten i ett tvärvetenskapligt perspektiv om kulturens betydelse för hälsa och välbefinnande.

I den färdiga sajten ska en rad tjänster/funktioner att finnas:

- Beslutsfattare och intresserad allmänhet ska kunna få översikter och korta koncisa presentationer om den senaste forskningen.
- Länkar och referenser till tydliga beskrivningar av metoder som i välkontrollerade studier visat sig fungera.
- Översättningar av manualer med tydliga svenska sammanfattningar av de vetenskapliga rapporter som presenterar deras resultat.

Enligt etapprapporten (se bilaga) som lämnats har projektet under första året kommit en bra bit på väg mot att uppfylla målen.

De vetenskapliga rapporterna och översiktsartiklarna har försetts med en kort populärt hållen beskrivning på svenska, dessa har sparats i en databas som är knuten till hemsidan. De har märkts med exempelvis vilken kulturform de har anknytning till, vilket medicinskt eller annat problem de belyser eller angriper. Via en sökmotor kan en fråga ställas om exempelvis studier kring musiklyssnande och psykiatri eller dans och demens. Presentationer av artiklar som efterfrågats selekteras då ut. En betydande del av arbetet under första året har gått till att rent tekniskt skapa och integrera databasen i sajtens webbpubliceringsverktyg. Arbetet är slutfört och ett hundratal artiklar är inlagda och försedda med en populärvetenskaplig sammanfattning.

Ur materialet har områden lyfts fram med framsteg som bör vara möjliga att börja tillämpa i vård och omsorg. Fem sådana presentationer har gjorts med länkar till vetenskapliga artiklar som dokumenterat framstegen och i vissa fall finns även videofilmer med demonstrationer eller presentationer från de forskare som deltagit i upptäckten eller utvecklingen av en metod.

3 Kommande arbete

- Längre populärvetenskapliga presentationer av nya, spännande undersökningar och översiktsartiklar ska skrivas.
- En sammanställning av internationellt framstående forskningsmiljöer och forskare uppdateras.
- En sammanställning av internationella och nationella projekt med tillämpningar som bygger på vetenskap och/eller beprövad erfarenhet fortgår.
- Ytterligare ett hundratal artiklar ska lyftas in.
- Arbetet med mediabiblioteket fortsätter.
- Arbetet med att samla länkar till andra ställen på nätet med pedagogiska paket kring olika aspekter av kultur-hjärna-hälsa-lärande fortsätter.
- Ett arbete med att skapa en egen kortkurs online med grundkunskaper om hjärnan har påbörjats.
- En översikt av forskningen inom olika delområden av fältet byggs, den ska löpande uppdateras med de nya artiklar som läggs in i databasen.

4 Kulturförvaltningens synpunkter

Enligt kulturnämndens tidigare beslut att ge Den kulturella hjärnan stöd även för år två och tre föreslår förvaltningen att för år två ta 430 tkr ur de medel som är avsatta för forskningsprojekt Kultur i vården och 170 tkr ur 2014 års ökade satsningar för Kultur i vården, totalt 600 tkr.

Eva Bergquist

Etapprapport kulturella hjärnan, hösten 2013 - hösten 2014.

Anslag har erhållits från SLL för att i ett treårigt projekt skapa en webbportal, som ska förmedla kunskap från forskningsfronten i det tvärvetenskaplig forskningsfältet om kulturens betydelse för hälsa och välbefinnande till tre huvudsakliga målgrupper:

- berörda professioner,
- beslutsfattare och administratörer, samt
- "sidledes" mellan forskare i de olika discipliner, mellan vilka fältet växer fram.

Som utgångspunkt har funnits en "dummyversion" av sajten, som tidigare tagits fram med stöd från KIs rektorsämbete.

I den färdiga sajten kommer en rad "tjänster"/ funktioner att finnas: Beslutsfattare och intresserad allmänhet ska kunna få översikter och korta koncisa presentationer om de möjligheter den senaste forskningen pekar ut (exempelvis musikterapi mot psykisk ohälsa, dans mot Parkinsons sjukdom etc), som ska backas upp av tydliga referenser till högkvalitativ forskning. Professioner ska kunna hitta länkar och referenser till tydliga beskrivningar av metoder som i välkontrollerade studier visat sig fungera, och översättningar av manualer till sådana ska tas fram tillsammans med tydliga svenska sammanfattningar av de vetenskapliga rapporter som presenterar deras resultat och begränsningar. Forskare ska kunna hitta relevant litteratur i områden som gränsar till sina egna, och se vad som händer i fältet som helhet.

Under första året har vi kommit en bra bit på väg mot att uppfylla de målen, något som kan ses på <http://www.kulturellahjarnan.se/>

1. Sajtens ryggrad - en databas för viktiga vetenskapliga publikationer, och ett redskap för både forskare och lekmän att söka bland spännande forskning.

Som en ryggrad för projektets olika delar ligger att vi följer den vetenskapliga litteraturen i området, och när vi hittar viktiga vetenskapliga rapporter eller översiktsartiklar förses de med en kort populärt hållen beskrivning på svenska, och sparas i en databas knuten till hemsidan, där de är uppmärksade både med vilken kulturform de har anknytning till, vilket medicinskt eller annat problem de belyser eller angriper, och vilken biologisk och/eller metodologisk princip studien utnyttjar/berör.

För denna databas finns sedan en sökmotor, där man exempelvis kan fråga efter studier kring musiklyssnande som har bäring på psykisk ohälsa, kring dans och demens eller ifall det finns några studier med hjärnabbildningar kring hur arkitektur påverkar den psykiska hälsan. Man får då upp de populära korta presentationerna av artiklarna, liksom referenser och länkar till dessa i de tidskrifter de publicerats. Funktionen ger därför meningsfulla resultat både för beslutsfattare, lekmän och forskare.

En betydande del av arbetet under det första året har gått till att rent tekniskt skapa och integrera den databasen i sajtens webbpubliceringsverktyg, med en möjlighet att enkelt importera nödvändiga bibliografiska data och författarnas sammanfattningar ("abstracts") för artiklar från tidskrifternas hemsidor. Det arbetet är nu slutfört, och vi har börjat föra över de artiklar i fältet vi hittat till den databasen. Den beskrivna sökfunktionen finns alltså aktiv på hemsidan, och ett hundratal vetenskapliga artiklar är inlagda och försedda med en populärvetenskaplig sammanfattning. När själva "byggnadsarbetet" nu är färdigt kommer vi att fortsätta lyfta in resten av de hundratals artiklar vi sedan tidigare konstaterat vara betydelsefulla för ämnesområdet.

Sökmotorn ligger i högerspalt på alla sidor på sajten.

2. Korta sammanfattningar och presentationer av viktiga framsteg

Ur materialet lyfter vi fram områden, där framsteg gjorts som vi bedömer vara möjliga att börja tillämpa i vård och omsorg. De har getts en tydlig men kort och koncis presentation, försetts med länkar till de vetenskapliga artiklar som dokumenterar framstegen, och där vi funnit sådana också videofilmer med demonstrationer eller presentationer från de forskare som deltagit i upptäckten/utvecklingen av en metod. Under året har fem sådana presentationer gjorts, och vi identifierar löpande områden för ytterligare sådana presentationer.

Ett viktigt mål för arbetet är att dessa kortare presentationer för lekmän och beslutsfattare ska kompletteras med svenska versioner eller översättningar av "manualer", som ska vara möjliga att använda av professioner, utan att de ska behöva fördjupa sig i varje hörn av den vetenskapliga litteraturen i området. Under året har vi etablerat kontakt med flera internationellt ledande forskargrupper som utvecklat och genomfört kontrollerade tester av olika metoder (bland annat musik i strokerehabilitering och dans mot Parkinsons sjukdom) och inlett diskussioner kring möjligt samarbete för att få tillgång till / ta fram sådana manualer. Att se till att dessa planer förverkligas är ett prioriterat mål för arbetet under projektets andra år, liksom att knyta ytterligare sådana samarbeten, där vi är på väg att etablera kontakt med en norsk forskargrupp som är ledande i studier av musikerapi mot psykisk sjukdom.

Dessa sammanfattningar ligger under "Oneliners" i menyn, och kan också nås från bildspelet högt upp på sajtsidans förstasida.

3. Forskningsöversikter

Vi tar fram forskningsöversikter, som kan vara av intresse för både för beslutsfattare och andra forskare. Under året har vi publicerat två sådana, som rönt stort intresse från centrala aktörer: En översikt av hela området "Kultur och Hälsa", och en översikt av det angränsande subfältet "Hjärna - lärande", som inte bara har betydelse för utbildningsvetenskaper, utan också för rehabilitering och möjligheten att hantera olika kognitiva störningar.

Översikterna finns under "Detta initiativ" > "Våra rapporter" i menyn.

4. Föreläsningar och intervjuer

Arbetet med denna webbsida sker i nära samverkan med en separat finansierad tvärvetenskaplig föreläsningsserie/forskarutbildningskurs på Karolinska Institutet, där unga forskare i medicin, humaniora och från konstnärliga fakulteter möter varandra för diskussioner och intellektuell korsbefruktning, och dit professioner, yrkesutövare och kulturutövare i relevanta fält bjuds in. Till den serien har en rad av de internationellt ledande forskarna i fältet kommit. Det har gett oss möjlighet att intervjua föreläsare och spela in de flesta av föreläsningarna, så att denna sajt kan erbjuda en unik serie videoföreläsningar. Serien har efter ett år fått sex föreläsningar med imponerande bredd, och kommer när arbetet fortsatt ytterligare några år att täcka ett stort antal aspekter av ämnesområdet. Dessa föreläsningar är intressanta både för berörda professioner och för forskare i angränsande fält.

Föreläsningarna och intervjuerna finns under "Media">"Våra föreläsningar" och "Media">"Intervjuer med våra gäster" i menyn. Information om föreläsningsserien finns under "Our lectures".

5. Övrigt arbete

- En översikt av forskningen i olika delområden av fältet byggs, som löpande ska uppdateras med de nya artiklar som läggs in i databasen. Denna del finns för närvarande i en preliminär version som inte uppdateras automatiskt, och en slutlig version är under framtagande. Denna bör vara av intresse för samtliga målgrupper. (*"Forskning">"Forskningsöversikt" i menyn.*)
- Vi skriver lite längre populärvetenskapliga presentationer av nya, spännande undersökningar och översiktsartiklar som publiceras i vetenskapliga tidskrifter. Även dessa bör vara intressanta för sajtens alla målgrupper. (*"Forskning">"Från Forskningsfronten" i menyn.*)
- Vi arbetar med och uppdaterar en sammanställning av internationellt framstående forskningsmiljöer och forskare i fältet. (*"Forskning">"Forskare" i menyn.*)
- Vi arbetar också med en sammanställning av internationella och nationella projekt med tillämpningar, som bygger på vetenskap och/eller beprövad erfarenhet. Denna del av sajten är bara påbörjad, och inventering pågår. Den delen är kommer naturligtvis i första hand att vara intressant för professioner och beslutsfattare, men säkert även av intresse för forskare. (*"Tillämpningar" i menyn.*)
- Vi samlar ett mediabibliotek, där vi förutom de redan nämnda föreläsningarna samlar andra pedagogiska videopresentationer av forskning, olika tillämpningar och behandlingar. De två allra mest slående har vi lyft till förstasidans övre högra hörn, vilka visar hur aktiviteten runt om i hjärnan går upp och ner när man lyssnar på tango, och hur en kraftigt senil man blir livfull och kontaktbar av att få lyssna på den musik han uppskattade i yngre år. De flesta dessa kan vara av intresse för alla målgrupper (*"Media" i menyn.*)
- Vi samlar länkar till andra ställen på nätet, med pedagogiska paket kring olika aspekter av kultur - hjärna - hälsa - lärande. Det arbetet har bara påbörjats. (*"Lär dig mer" i menyn.*)
- Därtill har vi börjat arbetet med att skapa en egen kortkurs online med grundkunskaper om hjärnan, hur hjärnan kan studeras och hur vi idag vet att hjärnan kan förändra och bygga om sig själv som svar på olika stimuli. Den vänder sig till de professionella, beslutsfattare och forskare som inte själva nyligen läst eller forskat i neurobiologi. Den kursen är dock inte så färdig att den kunnat läggas ut på hemsidan.

Etapprapport kulturella hjärnan, hösten 2013 - hösten 2014.

Anslag har erhållits från SLL för att i ett treårigt projekt skapa en webbportal, som ska förmedla kunskap från forskningsfronten i det tvärvetenskaplig forskningsfältet om kulturens betydelse för hälsa och välbefinnande till tre huvudsakliga målgrupper:

- berörda professioner,
- beslutsfattare och administratörer, samt
- "sidledes" mellan forskare i de olika disciplinerna, mellan vilka fältet växer fram.

Som utgångspunkt har funnits en "dummyversion" av sajten, som tidigare tagits fram med stöd från KIs rektorsämbete.

I den färdiga sajten kommer en rad "tjänster"/ funktioner att finnas: Beslutsfattare och intresserad allmänhet ska kunna få översikter och korta koncisa presentationer om de möjligheter den senaste forskningen pekar ut (exempelvis musikterapi mot psykisk ohälsa, dans mot Parkinsons sjukdom etc), som ska backas upp av tydliga referenser till högkvalitativ forskning. Professioner ska kunna hitta länkar och referenser till tydliga beskrivningar av metoder som i välkontrollerade studier visat sig fungera, och översättningar av manualer till sådana ska tas fram tillsammans med tydliga svenska sammanfattningar av de vetenskapliga rapporter som presenterar deras resultat och begränsningar. Forskare ska kunna hitta relevant litteratur i områden som gränsar till sina egna, och se vad som händer i fältet som helhet.

Under första året har vi kommit en bra bit på väg mot att uppfylla de målen, något som kan ses på <http://www.kulturellahjarnan.se/>

1. Sajtens ryggrad - en databas för viktiga vetenskapliga publikationer, och ett redskap för både forskare och lekmän att söka bland spännande forskning.

Som en ryggrad för projektets olika delar ligger att vi följer den vetenskapliga litteraturen i området, och när vi hittar viktiga vetenskapliga rapporter eller översiktsartiklar förses de med en kort populärt hållen beskrivning på svenska, och sparas i en databas knuten till hemsidan, där de är uppmärksade både med vilken kulturform de har anknytning till, vilket medicinskt eller annat problem de belyser eller angriper, och vilken biologisk och/eller metodologisk princip studien utnyttjar/berör.

För denna databas finns sedan en sökmotor, där man exempelvis kan fråga efter studier kring musiklyssnande som har bäring på psykisk ohälsa, kring dans och demens eller ifall det finns några studier med hjärnabbildningar kring hur arkitektur påverkar den psykiska hälsan. Man får då upp de populära korta presentationerna av artiklarna, liksom referenser och länkar till dessa i de tidskrifter de publicerats. Funktionen ger därför meningsfulla resultat både för beslutsfattare, lekmän och forskare.

En betydande del av arbetet under det första året har gått till att rent tekniskt skapa och integrera den databasen i sajten webbpubliceringsverktyg, med en möjlighet att enkelt importera nödvändiga bibliografiska data och författarnas sammanfattningar ("abstracts") för artiklar från tidskrifternas hemsidor. Det arbetet är nu slutfört, och vi har börjat föra över de artiklar i fältet vi hittat till den databasen. Den beskrivna sökfunktionen finns alltså aktiv på hemsidan, och ett hundratal vetenskapliga artiklar är inlagda och försedda med en populärvetenskaplig sammanfattning. När själva "byggnadsarbetet" nu är färdigt kommer vi att fortsätta lyfta in resten av de hundratal artiklar vi sedan tidigare konstaterat vara betydelsefulla för ämnesområdet.

Sökmotorn ligger i högerspalt på alla sidor på sajten.

2. Korta sammanfattningar och presentationer av viktiga framsteg

Ur materialet lyfter vi fram områden, där framsteg gjorts som vi bedömer vara möjliga att börja tillämpa i vård och omsorg. De har getts en tydlig men kort och koncis presentation, försetts med länkar till de vetenskapliga artiklar som dokumenterar framstegen, och där vi funnit sådana också videofilmer med demonstrationer eller presentationer från de forskare som deltagit i upptäckten/utvecklingen av en metod. Under året har fem sådana presentationer gjorts, och vi identifierar löpande områden för ytterligare sådana presentationer.

Ett viktigt mål för arbetet är att dessa kortare presentationer för lekmän och beslutsfattare ska kompletteras med svenska versioner eller översättningar av "manualer", som ska vara möjliga att använda av professioner, utan att de ska behöva fördjupa sig i varje hörn av den vetenskapliga litteraturen i området. Under året har vi etablerat kontakt med flera internationellt ledande forskargrupper som utvecklat och genomfört kontrollerade tester av olika metoder (bland annat musik i strokerehabilitering och dans mot Parkinsons sjukdom) och inlett diskussioner kring möjligt samarbete för att få tillgång till / ta fram sådana manualer. Att se till att dessa planer förverkligas är ett prioriterat mål för arbetet under projektets andra år, liksom att knyta ytterligare sådana samarbeten, där vi är på väg att etablera kontakt med en norsk forskargrupp som är ledande i studier av musikterapi mot psykisk sjukdom.

Dessa sammanfattningar ligger under "Oneliners" i menyn, och kan också nås från bildspelet högt upp på sajtens förstasida.

3. Forskningsöversikter

Vi tar fram forskningsöversikter, som kan vara av intresse för både för beslutsfattare och andra forskare. Under året har vi publicerat två sådana, som rönt stort intresse från centrala aktörer: En översikt av hela området "Kultur och Hälsa", och en översikt av det angränsande subfältet "Hjärna - lärande", som inte bara har betydelse för utbildningsvetenskaper, utan också för rehabilitering och möjligheten att hantera olika kognitiva störningar.

Översikterna finns under "Detta initiativ" > "Våra rapporter" i menyn.

4. Föreläsningar och intervjuer

Arbetet med denna webbsida sker i nära samverkan med en separat finansierad tvärvetenskaplig föreläsningsserie/forskarutbildningskurs på Karolinska Institutet, där unga forskare i medicin, humaniora och från konstnärliga fakulteter möter varandra för diskussioner och intellektuell korsbefruktnings, och dit professioner, yrkesutövare och kulturutövare i relevanta fält bjuds in. Till den serien har en rad av de internationellt ledande forskarna i fältet kommit. Det har gett oss möjlighet att intervjua föreläsare och spela in de flesta av föreläsningarna, så att denna sajt kan erbjuda en unik serie videoföreläsningar. Serien har efter ett år fått sex föreläsningar med imponerande bredd, och kommer när arbetet fortsatt ytterligare några år att täcka ett stort antal aspekter av ämnesområdet. Dessa föreläsningar är intressanta både för berörda professioner och för forskare i angränsande fält.

Föreläsningarna och intervjuerna finns under "Media">"Våra föreläsningar" och "Media">"Intervjuer med våra gäster" i menyn. Information om föreläsningsserien finns under "Our lectures".

5. Övrigt arbete

- En översikt av forskningen i olika delområden av fältet byggs, som löpande ska uppdateras med de nya artiklar som läggs in i databasen. Denna del finns för närvarande i en preliminär version som inte uppdateras automatiskt, och en slutlig version är under framtagande. Denna bör vara av intresse för samtliga målgrupper. (*"Forskning">"Forskningsöversikt" i menyn.*)

- Vi skriver lite längre populärvetenskapliga presentationer av nya, spännande undersökningar och översiktsartiklar som publiceras i vetenskapliga tidskrifter. Även dessa bör vara intressanta för sajten alla målgrupper. (*"Forskning">"Från Forskningsfronten" i menyn.*)

- Vi arbetar med och uppdaterar en sammanställning av internationellt framstående forskningsmiljöer och forskare i fältet. (*"Forskning">"Forskare" i menyn.*)

- Vi arbetar också med en sammanställning av internationella och nationella projekt med tillämpningar, som bygger på vetenskap och/eller beprövad erfarenhet. Denna del av sajten är bara påbörjad, och inventering pågår. Den delen är kommer naturligtvis i första hand att vara intressant för professioner och beslutsfattare, men säkert även av intresse för forskare. (*"Tillämpningar" i menyn.*)

- Vi samlar ett mediabibliotek, där vi förutom de redan nämnda föreläsningarna samlar andra pedagogiska videopresentationer av forskning, olika tillämpningar och behandlingar. De två allra mest slående har vi lyft till förstasidans övre högra hörn, vilka visar hur aktiviteten runt om i hjärnan går upp och ner när man lyssnar på tango, och hur en kraftigt senil man blir livfull och kontaktbar av att få lyssna på den musik han uppskattade i yngre år. De flesta dessa kan vara av intresse för alla målgrupper
(*"Media" i menyn.*)

- Vi samlar länkar till andra ställen på nätet, med pedagogiska paket kring olika aspekter av kultur - hjärna - hälsa - lärande. Det arbetet har bara påbörjats.
(*"Lär dig mer" i menyn.*)

- Därtill har vi börjat arbetet med att skapa en egen kortkurs online med grundkunskaper om hjärnan, hur hjärnan kan studeras och hur vi idag vet att hjärnan kan förändra och bygga om sig själv som svar på olika stimuli. Den vänder sig till de professionella, beslutsfattare och forskare som inte själva nyligen läst eller forskat i neurobiologi. Den kursen är dock inte så färdig att den kunnat läggas ut på hemsidan.